ngā pākeke, me ngā tamariki mokopuna. Ka hū hoki te mana, te wehi, te ihi! Ka kaha kē atu te pōwhiri ki te hunga kiritea. Kia tau rā ngā rōpū katoa! Kia tau hoki te wairua, te hinengaro, me te tinana o te tira - Māori, Pākehā mai!

I te huihuinga o Te Arawa whānui i te pō tuatahi, maru ana te papa i te tangata. He waimarie he kaitā te whare whakaari o Rotorua. He ātaahua rawa atu ngā whakaritenga mō taua pō, ā, tae rā anō ki te pō whakamutunga. I puta katoa mai a Te Arawa whānui tonu ki te whakatau, ki te pakipaki; ka mīharo ki ā rātou mokopuna. I tae ā-kanohi atu hoki o Te Tai Rāwhiti, me o Mātaatua ki te tautoko i te kaupapa.

He hōnore nui i hoatungia he wāhanga paku nei ki ētahi o ngā rahi o Te Arawa - ki a Manuhuia, Te Pihopa me Tā Mōrihana. E toru ngā pō ki Rotorua. I puta mai te tini me te mano. Ko Horowaewae tērā.

E rima ngā rangi whakangā i mua i tō rātou wehenga atu ki Te Wai Pounamu. Ka tau atu te tira ki Ōtepoti. Ka haere tonu ngā mahi a tō tātou tangata o Te Manatū Taonga. Kāore he raruraru ki a ia ki te whakarite pōwhiri mō ngā pō whakatuwhera katoa i ngā tāone i haere ai te piupiu me te tūtū.

E kore ngā mihi e mutu. Ko koe tērā Te Wikaira. Ka haere rā ngā mihi ki ngā Koroua Pōhatu e whakarārangi ana, e mau ana i ō rātou pōtae hukapapa.

Ka pōwhiritia te tira ki te Marae o Otakou, te marae e piritata ana ki te whenua tipu o te Toroa. He mīharo tēnei ki te tira. He roa kē ngā kōrero mō ngā manu nei nā te mea kātahi anō te nuinga o rātou ka kite i tērā manu rangatira. Ka rongo te kaituhi i te mahana o te pōwhiri a ngā iwi o Te Waka Tapu o Māui. Tēnā koe Hinetū, o te Rohe Te Puka a Māui, ko koe rā tēnā.

E rua noa iho ngā pō whakaari ki Ōtepoti. Kāore i rerekē atu i te whakaari ki te Ika a Māui. Ōrite te rekareka, ahakoa i rangona, i kitea ki hea.

Ka rawe kē te whakarongo me te mātakitaki i ngā hunga e huihui ana, e katakata ana, e kōrero ana mō te piupiu me te tūtū. Ka aroha hoki, nō te mea pūmau te hono o ngā rōpū o te piupiu me te tūtū. Kua ako tahi, kua mahi tahi, kua noho whānau tahi. Kāore i kō atu. Me heke rā ngā roimata, ka tika. I mutu mai a 'Ihi freNZy' ki Ōtautahi. I kaha te pakopakō, te hihī, me te haruru i te pō whakamutunga. Kāore hoki te hunga mātakitaki i pīrangi ki te poroporoaki, ki te kati hoki i ngā tatau. Kāore e mutu ngā mihi ki a Waitaha, te rohe o Tihi. Tēnā koe e Mara.

Kua mutu ngā kōrero i konei.
Ko te manako kei te ora, kei te ora, kei te ora.

'Tēnei Tira Hou...'

Nā Kiwa Hammond

I te pō whakanui i Te Wiki o Te Reo Māori maha kē ngā kaupapa i whakatakotoria ki mua i te aroaro o te iwi hei whakatairanga ake i tō tātau reo rangatira. Heoi anō, arā tētahi kaupapa i ngākau nuitia ai e tētahi hunga iti i tae ki reira. Ko te hunga e kōrerotia nei i tohua e Te Taura Whiri kua eke ki te taumata e tika ana mō te mahi whakamāori reo-ā-tuhi, ā-waha hoki, whakawhiwhia ana ki ā rātou tohu.

E ai ki Te Taura Whiri, mā te whiwhi i te Tohu Tāūnga i te Matatau ki te Reo Māori e āhei ai te tangata ki te whakamāori i ngā kōrero kei roto i te maha noa atu o ngā pūrongo tōrangapū me ngā tuhinga pēnei. Ka āhei hoki te kaipupuri tohu pēnei ki te tū hei kaiwhakamāori reo-ā-waha i ngā kōti o te motu. Tokowhitu ngā tāngata i whakatauria e Te Taura Whiri kua tae ki taua taumata o te reo.

Ahakoa kua tae mātau ki te paerewa e kīia ai koinei te taumata tika kīa whiwhi tohu pēnei, ka areare tonu aku taringa ki ngā tohutohu a te pou o Te Taura Whiri, a Mīria Simpson. E ai ki tāna, ahakoa te teitei o te tohu ka riro i te tangata, me kaha tonu ia ki te whakaharatau kia tino waia ki tēnei mahi.

Ā, me tino matatau te kaiwhakamāori ki ngā reo e rua, arā, me mātua mōhio te kaiwhakamāori ki ngā whakanikotanga o te kupu me ngā whakanakotanga o te kōrero o te reo Māori me te reo Pākehā - ā-tuhi nei, ā-waha nei hoki. Āe mārika!

Kāti rā. Tēnei mātau ko te hunga whiwhi Tohu Tāūnga i te Matatau ki te Reo Māori e mihi atu nei ki Te Taura Whiri i whai whakaaro ai ki te whakahaere hui whakangungu hei whakarite i a mātau mō ngā whakamātautau.

Ko Kiwa Hammond me tana Tāūnga Tohu hou, (mai te taha maui), ko Te Awanuiārangi Black, ko Hinerangi Edwards me tā rāua ko Kiwa pēpi.

Otirā me whakaaro hoki te tira hou nei ki te hunga kua takahi kē i tēnei ara, ka tika. Kei te ao wairua ētahi - ko te akaaka o te rangi ki a rātau; kei te ao kikokiko nei tonu ētahi - ko te akaaka o te whenua ki a tātau. Nō reira, tēnei māua ko ngākau e mihi atu nei ki te iti ki te rahi. Tēnā koutou, tēnā koutou, tēnā tātau katoa.